

SAMHÄLLSBYGGNADSKONTORET

Till Kommunstyrelsen

Namn: Malin Olofsson
Telefon: 0176-710 00 (Kontaktcenter)
E-post: bygg.miljonamnden@norrtalje.se

Yttrande avseende uppdaterad behovsbedömning gällande allmänna VA-tjänster i Åkerö

Beslut

Bygg- och miljönämnden beslutar att lämna följande yttrande till kommunstyrelsekontoret Norrtälje kommun:

- Bygg- och miljönämnden bedömer att VA-försörjningen i området långsiktigt behöver lösas i ett större sammanhang gällande Åkerö.
- Bygg- och miljönämnden hänvisar i övrigt till redogörelsen i den utvecklade beskrivningen av ärendet enligt nedan.

Handläggare för ärendet har varit: Malin Olofsson och Jakob Melin
Kontakt: 0176-710 00 (Kontaktcenter).

Bygg- och miljönämnden

Beslut om yttrande har fattats av Bygg- och miljönämndens presidium

Marcus Granström, Ordf

Kjell Jansson, 2e vice Ordf

Bakgrund

Bygg- och miljönämnden har via beslut 2024-09-26 givit samhällsbyggnadskontoret i uppdrag att skyndsamt göra en översyn och uppdaterad behovsbedömning för allmänna vatten- och avloppstjänster i pågående VA-utbyggnadsområden. De områden som omfattas av översynen är Östernäs, Västernäs, Uppnäs, Åkerö och Solö-Storö varav Åkerö omfattas av detta yttrande.

Som grund för uppdraget anför nämnden att under sommaren 2024 har VA-utbyggnaden i Norrtälje kommun väckt stor medial uppmärksamhet. Till följd av det har Kommunstyrelsen i samråd med Bygg- och miljönämnden arbetat intensivt med frågan.

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Som en del av detta arbete har det identifierats att det behöver göras en uppdaterad behovsbedömning i de områden som omfattas av pågående VA- utbyggnad.

Historik

Området Åkerö har funnits med i VA-planeringen sedan det första VA-utbyggnadsprogrammet som antogs av Kommunfullmäktige år 2008. Området planerades för kommunal anslutning via samfällighet med start senast 2020.

I program för utveckling av kommunalt vatten och avlopp 2010-2030, antaget av kommunfullmäktige 2011-09-06, planerades området Åkerö att anslutas till kommunalt vatten och avlopp 2013 via samfällighet. Som motivering till att området ingick i programmet angavs bland annat att recipienten Åkeröfjärden skyddas från ytterligare föroreningar och att framtida problem med vatten och avloppsförsörjning undviks. Som en social konsekvens av programmet angavs att området kan expandera och permanentboende flytta in efter att området anslutits till det allmänna VA-nätet.

I programmet för åren 2010-2030 utgjorde Djursnäs ett eget område där planeringen var att åtminstone delar av området skulle kunna anslutas till kommunalt VA via samfällighet redan år 2011. Vid denna tidpunkt ansågs samfälliga lösningar vara ekonomiskt fördelaktiga för både kommun och abonnenter.

Åkerö inventerades av miljö- och hälsoskyddsenheten 2014 för att ge ytterligare underlag i prioritering av VA-utbyggnaden. 82 fastigheter som var medlemmar i Åkerö Västergårdens VA-samfällighet inventerades vilket resulterade i en rapport med övergripande bedömning för området.

Miljö- och hälsoskyddsenheten tog 2016 fram en prioriteringslista över bebyggda områden i kommunen som ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv var i behov av en samlad vatten- och avloppsförsörjning enligt 6 § Lagen om allmänna vattentjänster (SFS 2006:412). Detta utifrån en omfattande kartering samt områdesvis analys och bedömning över de delar av kommunen som då inte omfattades av verksamhetsområde för kommunalt VA, totalt 360 områden. Områdena klassades utifrån parametrar gällande status på recipient, grundvatten, andel WC-avlopp, jordarter, permanentningsgrad samt områdets geografiska storlek.

Listan resulterade i 12 prioriterade områden, där Åkerö utgjorde ett prioriterat område som klassades högt särskilt gällande recipienten och försvårande jordartsförhållanden.

Beslut om att inrätta verksamhetsområde för Åkerö inklusive Djursnäs fattades därefter av kommunfullmäktige den 8 juni år 2020.

Beskrivning av ärendet

Övergripande:

Kartlagda områden inom planerat utbyggnadsområde i Åkerö omfattar 204 bostadsbyggnader fördelat på 202 fastigheter. På vissa fastigheter finns det alltså fler än en byggnad som klassas som bostad.

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

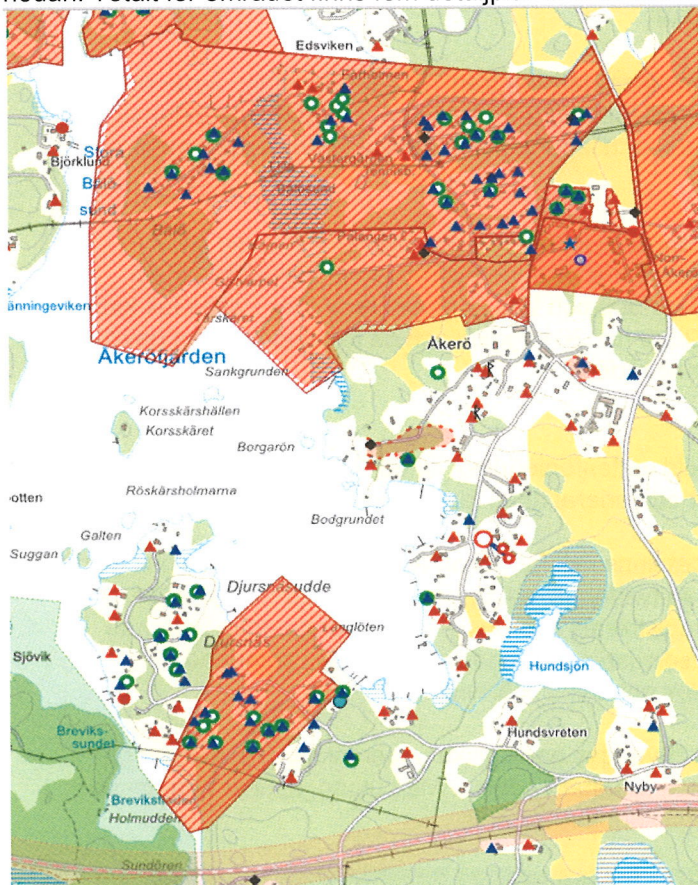
Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Delar av Åkerö är planlagda medan andra inte omfattas av någon detaljplan, se figur 1 nedan. Totalt för området finns fem detaljplaner eller äldre byggnadsplaner.

Figur 1. Detaljplaner i Åkerö.

För Djursnäs inom sydvästra delen av planerat utbyggnadsområde finns en mindre detaljplan för fritidsbebyggelse från 1969 som omfattar en byggrätt på 120 m² totalt per fastighet för 16 fastigheter (Plan ID 22-41).

Inom norra delen av Åkerö finns ett område som är planlagt för fritidsbebyggelse sedan 1963. Området omfattar cirka 60 fastigheter för bostadsändamål. Även här är byggrätten 120 m² totalt per fastighet och med tomter på minst 2 000 m², förutom för ett område där tomterna gavs en storlek på 600 m² och en byggrätt på sammanlagt 80 m² (Plan ID 22-18).

Intill detta område finns en liten detaljplan för fritidsbebyggelse antagen 1968 och som endast omfattar fem fastigheter. För dessa äldre detaljplaner planerades ett antal gemensamma borrhade vattentäcker och utgångspunkten var att de boende inom området skulle gå och hämta vatten från de borrhade brunnarna. Någon högre VA-standard med vatten indraget och behov av avloppsanläggning förutsågs inte vid den här tidpunkten.

Angränsande mot den norra detaljplanen som nämndes ovan finns en detaljplan för Åkerö 1:13 mfl som vann laga kraft 2016. Planen omfattar befintlig verksamhet med hotell, restaurang samt kurs- och lägerverksamhet och ny bebyggelse för bostadsändamål. De

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

nya tomterna för bostadsbebyggelse har en byggrätt på 140 m² för enbostadshus och 60 m² för komplementbyggnad. Fastigheterna inom detaljplanen är redan anslutna till det allmänna VA-nätet via en samfällighet.

Väster om den nya detaljplanen finns en detaljplan från 1977 för bostäder, kurs- och lägerändamål (Plan ID 22-51) som omfattar cirka 11 fastigheter för bostadsändamål. Den delen av detaljplanen som gäller kurs- och lägerverksamhet för Åkerögården har ersatts av den nya detaljplanen från 2016.

Generellt har fastigheterna utom plan, som inte har någon begränsning vad gäller byggrätterna, högre VA-standard och större bostadshus medan fastigheterna inom detaljplanerna i många fall har BDT-avlopp och WC till slutna tank eller i vissa fall torra toalettlösningar. Under åren 2016-2023 har 36 bygglov och ett förhandsbesked beviljats inom det planerade VA-utbyggnadsområdet.

Befintlig vattenförsörjning

Fastigheterna inom Åkerö har enskild vattenförsörjning via egna borrhållarbrunnar eller i vissa fall gemensamma brunnar för ett varierat antal fastigheter.

Åkerö är ett kustnära område där det finns risk för påverkan av saltvatteninträngning i de borrhållarbrunnarna. Risken för saltvattenpåverkan på områdets grundvattentäkter speglas av de kloridanalyser som registrerats hos Bygg- och miljönämnden under de senaste cirka 25 åren när krav på redovisning av kloridvärde ställts i samband med prövning av förhandsbesked, bygglov och avloppsärenden.

Nedan redovisas tabell 1 från SGU (Sveriges geologiska undersökning) som visar hur kloridhalter från grundvatten i borrhållarbrunnar bedöms. Med utgångspunkt från dessa kriterier bedöms kloridhalter >50 mg/l som förhöjd halt.

Klass	Tillstånd	Cl (mg/l)	Kommentar
1a	Mycket låg halt	< 5	Motsvarar ungefär kloridhalt från naturlig deposition i Norrland och Svealand
1b	Låg halt	5–20	Motsvarar ungefär kloridhalt från naturlig deposition i Götaland
2	Måttlig halt	20–50	Vanlig halt i brunnar under den marina gränsen och i Region A
3	Relativt hög halt	50–100	
4	Hög halt	100–300	Tjänligt med anmärkning vid enskild vattenförsörjning. Generellt tröskelvärde i grundvattenförekomster är 100 mg/l.
5	Mycket hög halt	≥ 300	Risk för smakförändringar

Tabell 1. Bedömning av kloridhalter i borrhållarbrunnar från SGU.

För att få tillgång till ett uppdaterat underlag som visar hur grundvattentillgångarna ser ut mer specifikt i Norrtälje kommun idag och i framtiden samt identifiera områden med risk för brist på grundvatten av bra kvalitet har en grundvattenutredning över Norrtälje kommun genomförts av extern konsult under åren 2021-22 (Rapport Grundvattentillgångar i Norrtälje kommun, slutrapport 2022-03-31, Tyréns). Utredningen har förutom rapporten medfört att ett kartlager upprättats där grundvattentillgångarna

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

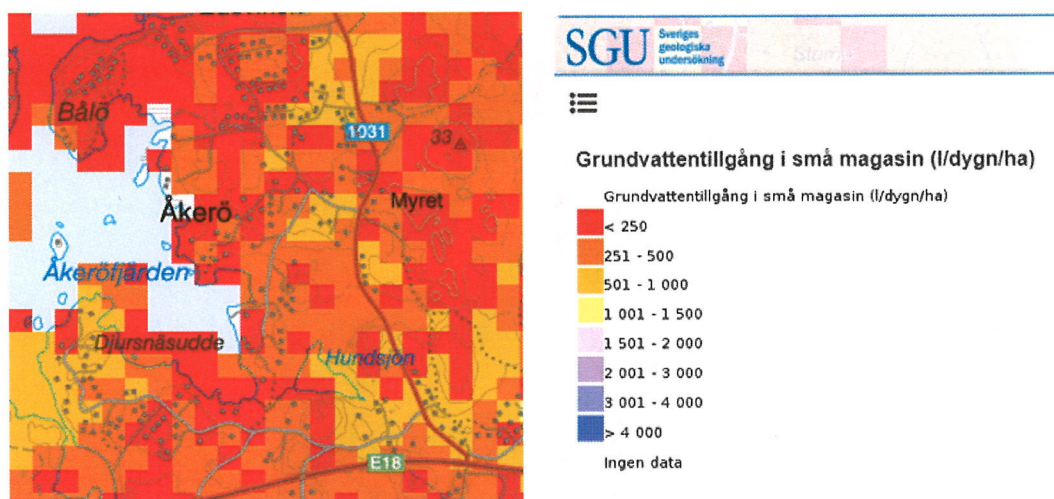
KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

redovisas (den sk vattenmarginalkartan). Vid tidpunkten för grundvattenutredningens genomförande var det dock redan beslutat att Åkerö skulle omfattas av verksamhetsområde för allmänna VA-tjänster. Området kartlades därför inte inom ramen för utredningen och därför kan ingen analys göras av Åkerö med utgångspunkt från detta kartlager.

SGU har emellertid också tagit fram ett kartunderlag med analys av grundvattentillgången i små magasin. För det aktuella området som omfattas av beslutat verksamhetsområde varierar grundvattentillgången enligt SGU mellan mindre än 250 liter/dygn/hektar till maximalt 1 000 liter/dygn/hektar. Stora delar av bebyggelsen ligger inom de två kategorier som motsvarar lägst grundvattentillgång, vilket motsvarar klasserna mindre än 250 liter/dygn/hektar och 251-500 liter/dygn/hektar, se tabell 2 nedan. I synnerhet i norra delen av det planerade verksamhetsområdet bedöms grundvattenbildningen vara låg och här är terrängen också mer bergbunden med tunnare jordlager.

Tabell 2. Grundvattentillgång i små magasin, SGU.

Det totala antalet kända borrhade brunnar i området är 67 st varav 34 st enligt SGU's (Sveriges geologiska undersökning) brunnsarkiv är inrapporterade som vattentäkter. Resten har okänd användning, men det bedöms sannolikt att merparten används för vattenförsörjning. Brunnarna i området har en mediankapacitet på 165 l/tim, vilket är låg kapacitet. Miljö- och hälsoskyddsenheten har uppgifter om kloridhalter via vattenprov från områdets brunnar med 51 st kloridprov där kloridhalten i median är 35 mg/l och spannet är 4-454 mg/l. Antalet kända brunnar som uppvisar förhöjda kloridhalter uppgår till 14 st.

Observera att antalet borrhade vattentäkter som är kända via SGU inte överensstämmer med totala antalet borrhade vattentäkter. Förutom ovanstående förklaring som har med inrapportering av brunnars användningsområde till SGU att göra finns det brunnar som av andra anledningar inte är registrerade av SGU. Dessa brunnar är sannolikt äldre och borrhade innan det blev ett lagkrav 1976 att skicka in brunnsuppgifter till SGU:s brunnsarkiv.

Det planerade verksamhetsområdet är stort och förutsättningarna skiljer sig åt en del mellan de olika delområdena. Därför har en avgränsning med delområden gjort enligt Figur 2 på nästa sida:

POSTADRESS

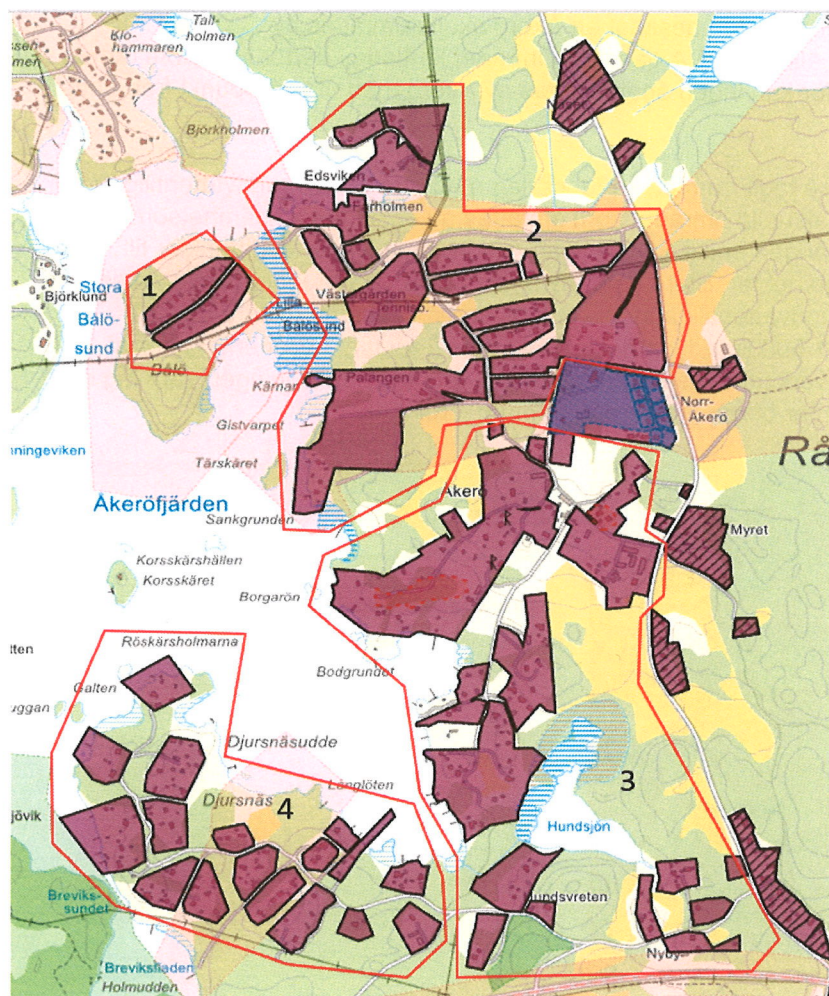
Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Figur 2. Delområden inom verksamhetsområde Åkerö.

Kapaciteten i de borrade brunnarna varierar inom det planerade utbyggnadsområdet. I nordväst ligger ön Bålö (område nr 1) med sex st borrade brunnar enligt SGU och därtill finns vattenprover registrerade på ytterligare två fastigheter. Ön har låg grundvattenkapacitet och låg kapacitet i brunnarna (25 - 150 l/tim) trots att de flesta brunnar är djupt borrade (upp till 97 m).

I området längst i norr och söderut mot Åkerögården (område nr 2) finns många enskilda borrade vattentäkter, ca 34 st, och dessutom finns kloridprov från ytterligare åtta fastigheter. Kapaciteten i de borrade brunnarna varierar i intervallet 15 - 1 800 l/tim, men generellt är kapaciteten relativt låg.

Från Åkerögården och söderut (område nr 3) finns uppgift om cirka 19 brunnar registrerade hos SGU samt nio äldre brunnar borrade före 1977 med okänd placering inom området. Kloridprov finns registrerat för ytterligare nio fastigheter. Kapaciteten i de borrade brunnarna varierar från 15 - 1 200 l/tim och generellt är den låg. Observera att Åkerögården samt den nya bebyggelsen inom samma detaljplan från 2016 redan är anslutna till det kommunala VA-nätet via en samfällighet.

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

I den sydvästra delen av området ligger Djursnäs (område nr 4). Här finns åtta brunnar registrerade med en kapacitet som varierar från låg till hög (115-2 800 l/tim). Därutöver finns vattenprover registrerade på sex st fastigheter.

Nedan visas tabell 3 med en sammanställning av delområdenas brunnar.

Område	Bålö nr 1	Norra Åkerö nr 2	Södra Åkerö nr 3	Djursnäs nr 4
Antal borrade brunnar	6	34	19	8
Kapacitet högst (l/tim)	150	1 800	1 200	2 800
Kapacitet lägst	25	15	15	115
Klorid högst	260	140	454	250
Klorid lägst	23	5,4	3,8	30

Tabell 3. Brunnar i området Åkerö.

Befintliga avloppslösningar

I den norra delen av Åkerö omfattas fastigheterna av detaljplan för fritidhusbebyggelse. I de planlagda områdena är Bygg- och miljönämnden restriktiva mot att tillåta infiltration av WC-avloppsvatten, för att minska risken för påverkan på vattentäkter och utsläpp av näringsämnen till recipient. WC-avloppsvattnet omhändertas därför i regel i slutna tankar. Bad-, disk- och tvättavloppen (BDT) leds i regel till slamavskiljare och vidare till infiltration i mark. De centrala och södra delarna av Åkerö omfattas inte av detaljplan och här leds avloppsvatten från WC och BDT via infiltration till mark. Det råder därmed en relativt stor skillnad i karaktär mellan delområdena inom det övergripande området Åkerö, vilket visas i Figur 3 nedan. Tillförsel av näringsämnen till recipient och risken för smittspridning bedöms vara högre i de södra och centrala delområdena där WC-avloppen leds till mark.

Från 2014 till idag har 5 ansökningar om enskilda avlopp inkommit till Bygg- och miljönämnden utifrån granskning av totalt 85 fastigheter i området.

Gällande skyddsnivå bedömer Bygg- och miljönämnden att majoriteten av fastigheterna i den södra delen av Åkerö ligger inom hög skyddsnivå avseende miljöskydd på grund av korta avstånd till recipienten Åkeröfjärden. I den norra delen är det främst fastigheter i nära anslutning till vattenförekomsterna Lilla Bålösund och Edsviken som omfattas av hög skyddsnivå för miljöskydd.

Skyddsnivån för hälsoskydd bedöms som hög främst i de norra detaljplanlagda delarna och på Djursnäs i den sydvästra delen av planerat utbyggnadsområde.

I de centrala och södra delarna, som ej är detaljplanlagda, varierar storleken och avstånden mellan fastigheterna kraftigt, men ett betydande antal fastigheter har en karaktär av fritidhusbebyggelse där avstånden är korta och risken för förorening av grundvatten och dricksvattentäkter från markbaserade avloppsanläggningar är överhängande.

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

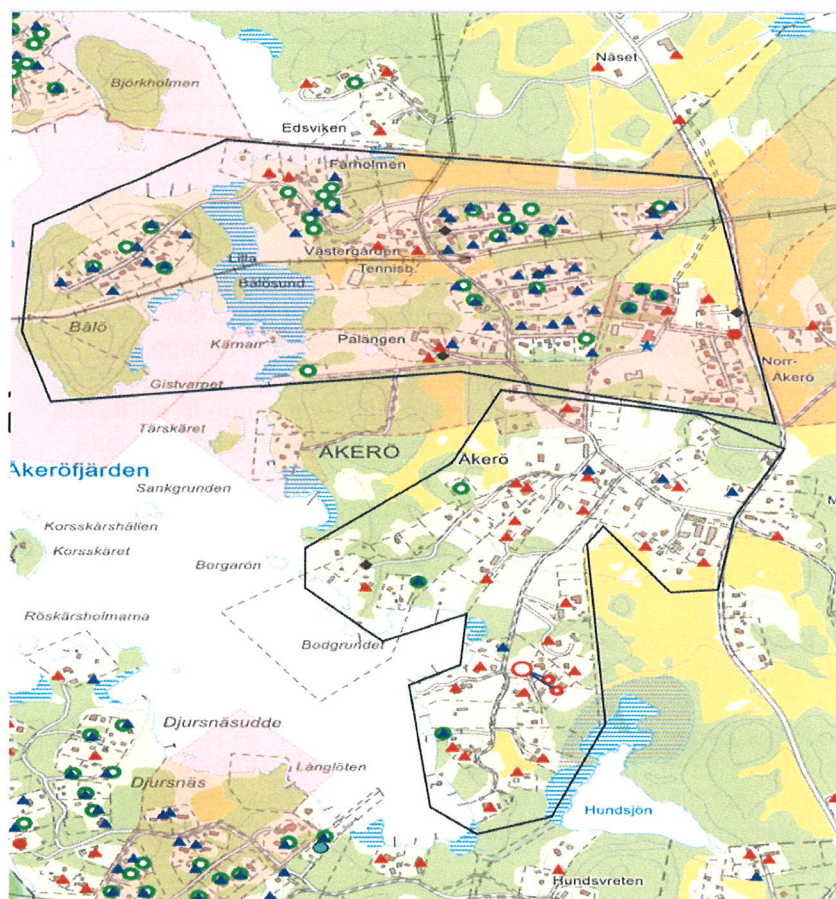
0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Tidigare inventering:

Inventering utfördes 2014 och omfattade 82 fastigheter med totalt 75 avloppsanläggningar. Vid inventeringen bedömdes avloppens funktion och totalt 79 % bedömdes som ej godkända. Cirka hälften, 52 %, av anläggningarna saknade tillstånd i Bygg- och miljökontorets arkiv.

Utav dessa anläggningar bestod 67 % av enbart BDT-avlopp, och 33 % utgjordes av WC och BDT-avlopp. I de fall där avloppsanläggningen enbart omhändertar BDT-avloppsvatten leds WC-avloppsvattnet antingen till slutna tank alternativt att vattentoalett saknas, och dessa har inte bedömts vid inventeringen. Det kan konstateras att en majoritet av fastigheterna endast leder BDT-avloppsvatten till infiltration i mark, och därmed uppnår kraven för hög skyddsnivå gällande miljö- och hälsoskydd. Dessa avloppsanläggningar är dock koncentrerade till de norra detaljplansområdena, se figur 1.

Figur 3. Norra och centrala/södra delarna av Åkerö. Röda trianglar symboliserar slamtömningspunkt för WC och BDT-avlopp. Blåa trianglar är enbart BDT-avlopp. Gröna cirklar symboliserar slutna tankar.

Områdets förutsättning för framtida vattenförsörjning

Förutsättningarna för de fyra olika delområdena vad gäller dricksvattenfrågan och vattenförsörjningen skiljer sig åt till viss del.

Bålö (område 1 enligt karta som redovisats tidigare) har låg grundvattenkapacitet och mycket låg kapacitet (25-150 l/tim) i de borrade brunnarna på ön, trots att de flesta brunnar är djupt borrade (upp till 97 m). Eftersom det en liten ö med begränsade grundvattenmagasin saknas långsiktiga förutsättningar för grundvattenförsörjning via borrade brunnar här.

I området längst i norr och söderut mot Åkerögården (område 2) finns det många enskilda borrade brunnar och majoriteten av fastigheterna har egna borrade brunnar. De flesta brunnar är borrade på 1970- och 80-talet och har begränsad kapacitet. Några brunnar har god kapacitet, men variationen är stor mellan de olika brunnarnas kapacitet. Eftersom det finns många brunnar i de tätbebyggda delarna av området finns en föroreningsrisk eftersom fastigheterna även har egna avlopp och skyddsavstånden mellan vattentäkterna och avloppsanläggningarna är eller riskerar att bli korta.

Området från Åkerögården och söderut (område 3) har varierade förutsättningar då delar av området utgörs av tätbebyggelse i kluster medan andra delar är glesare bebyggda. Brunnarnas kapacitet är överlag relativt låg och i synnerhet i de mer tätbebyggda delarna finns risk för problem med vattenförsörjningen, främst under torrår.

I Djursnäs (område 4) är förutsättningarna för grundvattenförsörjning varierade då någon enstaka fastighet har borrarad brunn med väldigt god kapacitet medan andra fastigheters brunnar har mycket begränsad kapacitet som inte är långsiktigt hållbar.

För området i sin helhet innebär den låga grundvattenkapaciteten att det är svårt långsiktigt att ordna en hållbar vattenförsörjning via grundvattenuttag från enskilda borrade vattentäkter.

Områdets förutsättning för framtida avloppsförsörjning

Förutsättningarna för att anordna enskilda avloppsanläggningar bedöms som svåra på många av fastigheterna, främst i de strandnära och bergbundna områdena där jordtäckets är tunt och fastighetsytorna små. I dessa delar är det särskilt olämpligt att tillåta annat än slutna tankar för WC och ur ett långsiktigt tidsperspektiv är förutsättningarna även svåra för inrättande av nya BDT-avloppsanläggningar.

I de södra och centrala delarna, som ej är detaljplanlagda, är avstånden mellan fastigheterna bitvis korta och förutsättningarna för markbaserad rening av WC-avloppsvatten varierar. Landskapet är mindre kuperat än i de norra delarna och jordtäckets tjockare vilket möjliggör infiltration i högre grad, dock blandas moränen med större stråk av glacial lera vilket försämrar möjligheterna på många fastigheter.

Vid inventeringen 2014 bedömdes vardera fastighets förutsättningar för enskild VA-försörjning utifrån faktorer såsom skyddsnivå, recipientnära läge, lämplig yta, tunna jordlager och grundvattentillgång. Enbart 25 % av fastigheterna bedömdes ha goda förutsättningar och dessa är belägna främst i den centrala delen.

Ju mer området förtätas och exploateras, desto sämre blir förutsättningarna att anlägga enskilda avlopp då avstånden krymper mellan dricksvattentäkterna i området och de enskilda avloppen. Det blir svårt att hålla skyddsavstånden mellan dricksvattentäkter och avlopp och förutsättningarna för alternativa placeringarna av avloppsanläggningarna minskar.

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

Recipient/ytvattenförekomst Åkeröfjärden

Ekologisk status

Den recipient/ytvatten som närmast berörs av VA-frågan i Åkerö är Åkeröfjärden. Den ekologiska statusen i Åkeröfjärden har bedömts till måttlig med tillförlitlighet 2 - medel. Klassningen baseras på miljökonsekvenstypen Övergödning. Kvalitetsfaktorn växtplankton (klorofyll a) är utslagsgivande med avseende på miljökonsekvenstyp övergödning och resulterar i måttlig status. Detta stöds av kvalitetsfaktorn näringsämnen (totalhalter av kväve och fosfor sommartid) som har otillfredsställande status.

Vattenförekomsten har undantag från målet för kvalitetsfaktor Näringsämnen och Växtplankton med tidsfrist till 2027 och 2039. Utsläppsbehandlande och/eller förebyggande åtgärder behöver genomföras för att minska utsläppet så att god status kan nås. Betydande påverkanskällor för vattenförekomsten är bl.a. urban markanvändning, jordbruk, transport och infrastruktur och enskilda avlopp. Åkeröfjärden ingår i avloppskänsliga områden sydlig kust, fosfor och kväve (avloppsvattendirektivet) och känsliga jordbruksområden (nitratkänsliga områden, Nitratdirektivet).

Slutsats recipient/ytvattenförekomst

Vattenförekomsten i det aktuella området uppnår inte sin miljökvalitetsnorm vilket beror på miljökonsekvenstypen övergödning. I Sverige är hela kusten från norska gränsen till Norrtälje kommun avloppsvattenkänsligt område med avseende på kväve och hela Sveriges kust anses som avloppsvattenkänsligt med avseende på fosfor.

En ökad halt av näringsämnen medför att växtplanktonsamhället samt de fintrådiga algerna gynnas och tillväxer med algbloomingar och grumling av vatten som följd. Beskuggningen av trådalger påverkar undervattensväxter och tång som behöver solljus för sin överlevnad. Detta leder till att viktiga levnadsmiljöer för vattenlevande smådjur och juvenil fisk förstörs. När de fintrådiga algerna faller till botten uppstår lätt syrebrist. För att minska problem med övergödning är bästa sätt att åtgärda näringsutsläpp vid punktkällor, som t ex enskilda avlopp.

VA-utbyggnad i Åkerö skulle medföra minskad tillrinning och belastning av näringsämnen så som kväve och fosfor i ytvattenförekomsten Åkeröfjärden. Vattenförekomsten Åkeröfjärden är en instängd havsvik med grund tröskel som är tydligt övergödd med dåligt siktdjup. Vattenutbytet i fjärden är sannolikt dåligt, vilket gör den extra känslig för ökade halter av näringsämnen.

Åtgärden kommer ha en direkt positiv inverkan på arbetet att uppnå miljökvalitetsnormer för vattenförekomsterna, vilka är god ekologisk status år 2039 och god kemisk status. VA-utbyggnad skulle minska effekterna som övergödningen har på höga naturvärden, som de viktiga livsmiljöerna för bland annat fisk och fågel. Det skulle därmed även ha positiv effekt på de skyddade områdenas bevarandestatus, vars kvalitetskrav är "Gynnsam bevarandestatus".

Ekologisk status	Måttlig
Kemisk status	Uppnår ej god
Kvalitetskrav	God ekologisk status 2039 och god kemisk status

Tabell 4. Statusklassning för vattenförekomsten Åkeröfjärden

POSTADRESS

Box 808, 761 28 Norrtälje
Samhällsbyggnadskontoret

BESÖKSADRESS

Estunavägen 14

KONTAKT

0176-710 00
kontaktcenter@norrtalje.se
www.norrtalje.se

VA-planering

Större sammanhang och flexibla behovsbedömning

Kommunens skyldighet att fatta beslut om verksamhetsområde regleras i 6 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Skyldigheten inträder enligt bestämmelsen om det utifrån skyddet för människors hälsa eller miljön finns behov av att ordna vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse.

Kommunen ska då:

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.

I samband med förändringar av 6 § vattentjänstlagen som trädde i kraft den 1 januari 2023 infördes ett nytt andra stycke, där det anges att vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön, s k flexibel behovsbedömning.

Enligt förarbetena till lagen är en förutsättning för att en enskild anläggning ska kunna godtas inom ett visst område att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas och att övriga krav som följer av miljöbalken och annan tillämplig lagstiftning vad gäller skyddet för hälsa och miljön kan uppfyllas.

En förutsättning för att en flexibel behovsbedömning ska kunna tillämpas är också att området har en stabil och långsiktigt hållbar vattenförsörjning.

Som nämnts har Åkerö funnits med i program för VA-utbyggnad ända sedan det första VA-programmet togs fram 2008. Beslut om att inrätta verksamhetsområde för Åkerö har fattats av kommunfullmäktige 8 juni år 2020.

Med hänsyn till antalet fastigheter i det aktuella området i Åkerö kan konstateras att området utgör ett större sammanhang i vattentjänstlagens mening, då det utgörs av flera kluster med mer än 20 fastigheter inom varje kluster och ett totalt antal om 202 fastigheter.

I förarbeten till LAV och praxis har uttalats att det ska vara fråga om i vart fall en 20-30 fastigheter som berörs. I aktuellt fall angränsar klustren till varandra, vilket innebär att den totala storleken på området i sin helhet också behöver beaktas.

Behovet av att lösa VA-frågan samlat, som även ska bedömas för att konstatera om det föreligger ett behov eller inte, framgår under rubriken bedömning nedan.

Bedömning

Det kan konstateras att det finns ett bebyggelsetryck i området och att området i sin helhet får bedömas vara attraktivt för ny bebyggelse och permanentbosättning. I dagsläget nyttjas många fastigheter för fritidsboende, men bl a områdets läge med närhet till Kapellskärsvägen/E18 medför att nyttjandet av fastigheterna inom dessa områden sannolikt kommer att öka framöver.

Generellt är grundvattenkapaciteten i små magasin låg inom området och de borrade brunnarna har låg uttagskapacitet. Ur ett långsiktigt perspektiv saknas därför förutsättningar för en hållbar grundvattenförsörjning i Åkerö via enskilda borrade vattentäkter.

Förutom risker för grundvattenbrist, saltvatteninträngning och akut vattenbrist under torrår finns det en föroreningsrisk för brunnarna eftersom de flesta fastigheter har både enskild vattenförsörjning och enskilda avlopp vilket innebär många punktutsläpp av avloppsvatten.

De enskilda avloppen riskerar att förorena grundvattnet och vattentäkterna, men enskilda avlopp riskerar även att påverka recipienten negativt. För den aktuella recipienten ytvattenförekomsten Åkeröfjärden finns det krav på minskad belastning av näringsämnen såsom kväve och fosfor varav de enskilda avloppen är en utsläppskälla.

Sammantaget vidhåller Bygg- och miljönämnden att behovet av samlad VA-lösning fortfarande föreligger ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv för Åkerö.

Om inte Åkerö förses med allmänt VA kommer bebyggelseutvecklingen behöva hållas tillbaka. Ny exploatering kommer inte att kunna tillåtas och inte heller utökade byggrätter inom de planlagda fritidshusområdena, eftersom grundvattenuttag samt mängd och typ av avloppsvatten som släpps ut behöver begränsas.

Medverkande i handläggningen av ärendet har varit Malin Olofsson och Jakob Melin (Samhällsbyggnadskontorets miljö- och hälsoskyddsenhet).